

CREATIEVE EN VISIONAIRE IMPULS VOOR EEN OP DE OMGEVING GEÏNSPIREERDE INDUSTRIE

Op weg naar een betere toekomst

Het thema duurzaamheid, in de vorm van het bewustzijn dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor een 'betere wereld', staat volop in de belangstelling.

In dit artikel twee nauw met elkaar verbonden voorbeelden. Aan de ene kant een tentoonstelling van de Canadees Burtynsky met zijn industriële landschapsfotografie en een film over zijn werk. Aan de andere kant de presentatie van de Nederlandse vertaling van Cradle to Cradle Remaking the way we make things (zie ook RMB nr. 6 2007, pag. 36).

TANJA BEUGELSDIJK

Op 9 oktober 2007 ging de overzichtstentoonstelling 'Industrial Landscapes' van Edward Burtynsky in première in het Gemeentemuseum

Helmond. Deze expositie is de grootste museumtentoonstelling in Europa van deze beroemde Canadese kunstfotograaf die zich heeft gespecialiseerd in industriële landschapsfotografie.

De documentaire 'Manufactured Landscapes' van Jennifer Baichwal draait sinds 15 oktober in de Nederlandse filmhuizen en plaatst het werk van Burtynsky in een breder perspectief.

Daarnaast vond op 1 en 2 november het eerste tweedaagse Let's Cradle Congress plaats in Mecc Maastricht. Hier is de Nederlandse vertaling van het boek Cradle to Cradle Remaking the way we make things (2002) onder de titel 'Afval is Voedsel' gepresenteerd.

Industriële landschapsfotografie

Edward Burtynsky (1955) is een beroemde Canadese kunstfotograaf die zich toelegt op industriële landschapsfotografie. Hij maakt momenteel furore doordat zijn foto's een breder publiek bereiken via de documentaire 'Manufactured Landscapes' (2006) van Jennifer Baichwal. Op diverse festivals in Canada en Amerika viel deze film in de prijzen.

De buitengewone mix van stijl en onderwerp in zowel de film als de beelden van

Dam, Three Gorges Dam Project, Yangtze River, 2005
Courtesy Edward Burtynsky, Toronto, Canada

Oxford Tire Pile #5, Westley, California, 1999.
Collectie Gemeentemuseum Helmond
Courtesy Edward Burtynsky, Toronto, Canada

Old factories #1, Fushun Aluminum Smelter, Fushun City, Liaoning Province, 2005
Collectie Gemeentemuseum Helmond
Courtesy Edward Burtynsky, Toronto, Canada

Burtynsky zelf maken dat je als toeschouwer wordt geconfronteerd met de gevolgen van de algemene zucht naar een betere toekomst. In de woorden van Burtynsky zelf: 'Mijn beelden zijn een metafoor voor het dilemma van ons bestaan. Ze zoeken de dialoog tussen afschuw en aantrekking, tussen verleiding en angst. We weten bewust of onbewust dat de wereld moet lijden voor onze drang naar succes. Onze afhankelijkheid van de natuur om ons grondstoffen te verschaffen voor onze consumptie en onze bezorgdheid voor het welzijn van onze planeet, plaatst ons voor een ongemakkelijk dilemma. Mijn foto's vormen een spiegel van deze tijd.'

De specialisatie van Burtynsky is sinds eind jaren zeventig de industriële landschapsfotografie. Hiermee wil hij mensen bewust maken van hetgeen de consumptiebehoefte aanricht in de wereld. Zijn grote kleurenfoto's zijn rijk aan details en stralen geen zwartgalligheid uit maar juist schoonheid. Metalen scheepswrakken worden geportretteerd als metalen sculpturen. Fascinerend zijn de kleurrijke afvalbergen en surrealistische gevolgen van jarenlange grondstofwinning.

Bijbehorende film

De lijn in de film 'Manufactured Landscapes' ontvouwt zich heel helder. Materialen, ze komen allemaal ergens vandaan. Er zijn grondstoffen voor nodig en vervolgens arbeid om het te verwerken tot een eindproduct. Als we ze niet meer nodig hebben, verdwijnen ze niet zomaar. Edward volgt slechts de weg die materialen afleggen. Het mooie van de foto's is dat ze zaken haarscherp vastleggen. Een momentopname van hoe iets nu is, hoe iets was en dus ook de verandering. De documentaire heeft een verdiepende werking, hier worden ook de omstandigheden getoond die schuilgaan achter deze gefixeerde momenten. En je ziet ook de bestemming van de beelden, de galerieën waar zij een dialoog aangaan met het publiek.

Verbinding foto's en film met de visie van Cradle to Cradle

De basisboodschap van de foto's van Burtynsky is helder. De Westerling is volkomen los komen te staan van de natuur. Voor vele Westerlingen hebben de dingen geen begin en geen einde meer. Het huidige milieudenken spoort aan tot

'beperken, hergebruiken en recyclen', ofwel: doe meer met minder om de schade te beperken. Maar dat leidt, zoals chemicus Michael Braungart en architect William McDonough in hun visionaire boek 'Cradle to Cradle' (C2C) aangeven, alleen maar tot het instandhouden van het productiemodel van 'cradle to grave', dat enorme hoeveelheden afval en vervuiling produceert.

De visie van Braungart en McDonough klinkt provocerend: 'We moeten niet minder consumeren, maar juist meer.' Dat kan. Als we ophouden met het maken van 'minder slechte' producten en uitsluitend nog intelligente producten ontwerpen, gemaakt van materialen die we steeds weer kunnen teruggeven aan technische of biologische kringlopen. Met dit grondbeginsel als richtlijn leggen de auteurs uit hoe dingen van meet af aan kunnen worden ontworpen. Puttend uit hun ervaringen met het (her)ontwerpen van producten voor grote opdrachtgevers als Ford, Unilever, Nike, Herman Miller, BP en Rohner Textiel bouwen Braungart en McDonough een revolutionaire argumentatie op om eco-effectiviteit in de praktijk te brengen.

Nickel Tailings #31, Sudbury, Ontario, 1996
 Collectie Gemeentemuseum Helmond
 Courtesy Edward Burtynsky, Toronto, Canada

Nederland vaandragger voor C2C

Zoals uit het verhaal van Venlo al naar voren kwam, kan Nederland een belangrijke rol spelen bij de uitrol van het C2C principe in Europa. Dat bleek ook nog eens op het eerste grote C2C-congres in ons land.

Het tweedaagse Let's Cradle-congres

Bao Steel #8, Shanghai, 2005
 Courtesy Edward Burtynsky, Toronto, Canada

werd op 1 november geopend door Jacqueline Cramer, Minister van Milieu en Ruimte. Zij gaf een bevolgen introductie over de mogelijkheden die Cradle to Cradle voor de Nederlandse samenleving te bieden heeft. De tweede dag van het congres vond plaats in de vorm van interactieve workshops en themasessies. Hier werden vele verbanden gesmeed tussen pragmatische zakenmensen, de creatievelingen, politici, wetenschappers en anderen. C2C blijkt een sterk concept dat ieder iets te bieden heeft. Dit model daagt ons allemaal uit aan een betere wereld te bouwen.

voorbij aan het basisprincipe dat de aarde een gesloten systeem is. Het afval dat we produceren blijft aanwezig. Hetzij in water, lucht of aarde. ■

Interessante links

- Expositie 'Industrial Landscapes' Edward Burtynsky - Gemeentemuseum Helmond tot en met 6 januari 2008 // www.gemeentemuseumhelmond.nl
- Documentairefilm 'Manufactured Landscapes' wordt in diverse filmhuizen geprolongeed // www.manufacturedlandscapes.nl
- Afval is Voedsel VPRO Tegenlicht // www.vpro.nl/programma/tegenlicht/afleveringen/30458986
- Let's Cradle congres // www.letsradle.nl

